T008 A HÀM VIII (39) Q20-28-Thanh Văn-tt

Đại Tạng Kinh (Linh Sơn Pháp Bảo)

KINH SOÁ 4

Nghe nhö vaày: Moät thôøi Ñöùc Phaät ôû trong nuùi Kyø-xaø-quaät, thaønh La-duyeät, cuøng naêm traêm chuùng ñaïi Tyø-kheo. Baáy giôø, Theá Toân töø tònh thaát ra, ñi xuoáng nuùi Linh thöùu, cuøng vôùi Phaïm chí Loäc Ñaàu , laàn hoài du haønh ñeán baõi tha ma ñaùng sôï2. 1

Khi aáy Theá Toân caàm ñaàu laâu moät ngöôøi cheát trao cho Phaïm chí vaø noùi: –OÂng Phaïm chí! OÂng gioûi xem tinh tuù, laïi kieâm caû y döôïc, coù theå trò moïi thöù beänh, hieåu roõ taát caû caùc ñònh höôùng taùi sinh vaø cuõng coøn coù theå bieát nhaân duyeân ngöôøi cheát. Nay Ta hoûi oâng, ñaây laø ñaàu laâu cuûa nguôøi naøo? Laø nam hay laø nöõ? Do beänh gì maø qua ñôøi? Phaïm chí lieàn caàm laáy ñaàu laâu, xoay qua xoay laïi quan saùt, laïi duøng tay goõ vaøo noù vaø baïch Theá Toân: –Ñaây laø ñaàu laâu cuûa ngöôøi nam, chaúng phaûi ngöôøi nöõ. Theá Toân baûo: –Ñuùng vaäy, Phaïm chí! Nhö lôøi oâng ñaõ noùi. Ñaây laø ngöôøi nam, chaúng phaûi ngöôøi nöõ. Theá Toân hoûi: –Do ñaâu qua ñôøi? Phaïm chí laïi duøng tay goõ vaøo noù. Baïch Theá Toân: –Ñaây, do nhieàu beänh taäp hôïp. Traêm ñoát xöông ñau buoát quaù maø cheát. Theá Toân baûo: –Phaûi trò baèng phöông thuoác naøo? Phaïm chí Loäc Ñaàu baïch Phaät: –Phaûi duøng quaû Ha-leâ-laëc3 hoøa chung vôùi maät, sau ñoù cho uoáng, beänh naøy seõ laønh. Theá Toân baûo: –Laønh thay, nhö nhöõng lôøi oâng noùi! Neáu ngöôøi naøy ñöôïc thuoác naøy, ñaõ khoâng qua ñôøi. Nay ngöôøi naøy luùc maïng chung, sinh veà nôi naøo? Phaïm chí nghe roài, laïi caàm ñaàu laâu goõ vaø baïch Theá Toân: –Ngöôøi naøy maïng chung sinh veà ba ñöôøng döõ, chaúng sinh veà nôi laønh. Theá Toân baûo: –Ñuùng vaäy, Phaïm chí, nhö nhöõng lôøi oâng noùi, sinh vaøo ba ñöôøng döõ, khoâng sinh veà nôi laønh. Baáy giôø Theá Toân laïi caàm moät ñaàu laâu nöõa, trao cho Phaïm chí. Hoûi Phaïm chí: –Ñaây laø ngöôøi naøo? Laø nam hay nöõ? Luùc naøy Phaïm chí laïi duøng tay goõ vaø baïch Theá Toân: –Ñaàu laâu naøy laø thaân ngöôøi nöõ. Theá Toân baûo: –Do beänh taät gì maø maïng chung?

1. Loäc Ñaàu Phaïm chí; coù theå ñoàng nhaát Paøli Migasira, tröôûng laõo A-la-haùn, nguyeân ngöôøi Baø-la-moân, sau xuaát gia ngoaïi ñaïo (pabbaøjika), cuoái cuøng theo Phaät. OÂng coù bieät taøi goã vaøo ñaàu laâu maø bieát ngöôøi cheát sinh veà ñaâu. 2. Coù leõ Paøli, Sìtavana (Haøn laâm), thöôøng ñöôïc moâ taû laø bhayabherava-sìtavana, khu röøng laïnh ñaày sôï haõi kinh khieáp. Ha-leâ-laëc ; Paøli: Harìæaka, harìtakì (Skt. ñoàng), kha töû . 3.

Luùc naøy Phaïm chí Loäc Ñaàu laïi duøng tay goõ vaø baïch Theá Toân: –Ngöôøi nöõ naøy maïng chung khi coøn mang thai. Theá Toân baûo: –Ngöôøi nöõ naøy do ñaâu maø maïng chung? Phaïm chí baïch Phaät: –Ngöôøi nöõ naøy do sinh con chöa ñaày thaùng neân qua ñôøi. Theá Toân baûo: –Laønh thay, laønh thay! Phaïm chí, nhö nhöõng lôøi oâng ñaõ noùi. Vaû laïi, ngöôøi nöõ mang thai kia neân trò baèng phöông

thuoác gì? Phaïm chí baïch Phaät: –Nhö ngöôøi beänh naøy, phaûi caàn toâ, ñeà hoà ñeå uoáng thì khoûi. Theá Toân baûo: –Ñuùng vaäy, ñuùng vaäy! Nhö nhöõng gì oâng ñaõ noùi. Nay ngöôøi nöõ naøy, sau khi maïng chung, sinh veà nôi naøo? Phaïm chí baïch Phaät: –Ngöôøi nöõ naøy sau khi maïng chuùng sinh vaøo trong suùc sinh. Theá Toân baûo: –Laønh thay, laønh thay! Phaïm chí, nhö nhöõng gì oâng ñaõ noùi. Roài Theá Toân laïi caàm moät ñaàu laâu nöõa trao cho Phaïm chí vaø hoûi Phaïm chí: –Laø nam hay nöõ? Phaïm chí laïi duøng tay goõ vaø baïch Theá Toân: –Ñaàu laâu naøy laø thaân ngöôøi nam. Theá Toân baûo: –Laønh thay, laønh thay! Nhö nhöõng gì oâng ñaõ noùi. Do taät beänh gì maø maïng chung? Phaïm chí laïi duøng tay goõ vaø baïch Theá Toân: –Ngöôøi naøy maïng chung do vì aên uoáng ngoä ñoäc, bò thoå taû maø maïng chung. Theá Toân baûo: –Beänh naøy duøng trò baèng phöông thuoác? Phaïm chí baïch Phaät: –Nhòn aên trong voøng ba ngaøy, tröø khoûi ñöôïc lieàn. Theá Toân baûo: –Laønh thay, laønh thay! Nhö nhöõng gì oâng ñaõ noùi. Ngöôøi naøy sau khi maïng chung sinh veà nôi naøo? Luùc naøy Phaïm chí laïi duøng tay goõ vaø baïch Theá Toân: –Ngöôøi naøy maïng chung sinh vaøo trong ngaï quyû. Sôû dó nhö vaäy laø vì yù chæ töôûng ñeán nöôùc. Theá Toân baûo: –Laønh thay, laønh thay! Nhö nhöõng gì oâng ñaõ noùi. Baáy giôø Theá Toân laïi caàm moät ñaàu laâu nöõa, trao cho Phaïm chí, hoûi Phaïm chí: –Laø nam hay laø nöõ? Phaïm chí luùc naøy duøng tay goõ vaø baïch Theá Toân: –Ñaàu laâu naøy laø thaân cuûa ngöôøi nöõ. Theá Toân baûo: –Laønh thay, laønh thay! Nhö nhöõng gì oâng ñaõ noùi. Ngöôøi naøy maïng chung do beänh taät gì?

Phaïm chí laïi duøng tay goõ vaø baïch Theá Toân: –Luùc ñang sinh thì maïng chung. Theá Toân baûo: –Taïi sao luùc ñang sinh thì maïng chung? Phaïm chí laïi duøng tay goõ vaø baïch Theá Toân: –Thaân ngöôøi nöõ naøy khí löïc hö, caïn kieät, laïi ñoùi quaù neân maïng chung. Theá Toân baûo: –Ngöôøi naøy maïng chung sinh veà nôi naøo? Luùc naøy Phaïm chí laïi duøng tay goõ vaø baïch Theá Toân: –Ngöôøi naøy maïng chung sinh vaøo loaøi ngöôøi. Theá Toân baûo: –Phaøm ngöôøi cheát ñoùi maø muoán sinh nôi laønh, vieäc naøy khoâng ñuùng. Phaûi sinh vaøo ba ñöôøng döõ môùi hôïp lyù. Luùc naøy Phaïm chí laïi duøng tay goõ vaø baïch Theá Toân: –Ngöôøi nöõ naøy trì giôùi hoaøn haûo maø maïng chung. Theá Toân baûo: –Laønh thay, laønh thay! Nhö nhöõng gì oâng ñaõ noùi. Thaân ngöôøi nöõ kia trì giôùi hoaøn haûo ñeán khi maïng chung. Sôû dó nhö vaäy laø vì phaøm coù ngöôøi nam, ngöôøi nöõ naøo maø caám giôùi hoaøn toaøn thì luùc maïng chung seõ veà hai ñöôøng, hoaëc leân trôøi hay laø loaøi ngöôøi. Baáy giôø, Theá Toân laïi caàm ñaàu laâu nöõa trao cho Phaïm chí, hoûi: –Nam hay laø nöõ? Luùc naøy Phaïm chí laïi duøng tay goõ vaø baïch Theá Toân: –Ñaàu laâu naøy laø thaân nam. Theá Toân baûo: –Laønh thay, laønh thay! Nhö nhöõng gì oâng ñaõ noùi. Ngöôøi naøy do beänh taät gì khieán phaûi maïng chung? Phaïm chí laïi duøng tay goõ vaø baïch Theá Toân: –Ngöôøi naøy khoâng beänh, bò ngöôøi haïi khieán maïng chung. Theá Toân baûo: –Laønh thay, laønh thay! Nhö nhöõng lôøi oâng ñaõ noùi, bò ngöôøi haïi khieán maïng chung. Theá Toân baûo: –Ngöôøi naøy maïng chung seõ sinh nôi naøo? Luùc naøy Phaïm chí duøng tay goõ vaø baïch Theá Toân: –Ngöôøi naøy maïng chuùng sinh leân trôøi, xöù thieän. Theá Toân baûo: –Nhö nhöõng lôøi oâng ñaõ noùi, lôøi baøn tröôùc, baøn sau maâu thuaãn nhau.

Phaïm chí baïch Phaät: –Caên baûn do duyeân gì maø maâu thuaãn nhau? Theá Toân baûo: –Nhöõng ngöôøi nam, nöõ maø bò ngöôøi haïi khieán maïng chung, ñeàu sinh heát veà ba ñöôøng döõ. Sao oâng noùi laø sinh veà xöù thieän, leân trôøi? Phaïm chí laïi duøng tay goõ vaø baïch Theá Toân: –Vì ngöôøi naøy vaâng giöõ naêm giôùi kieâm haønh thaäp thieän, neân ñeán khi maïng chuùng sinh leân trôøi, xöù thieän. Theá Toân baûo:

–Laønh thay, laønh thay! Nhö nhöõng lôøi oâng ñaõ noùi. Ngöôøi giöõ giôùi, khoâng xuùc phaïm, seõ sinh leân trôøi, xöù thieän. Theá Toân laïi baûo laïi: –Ngöôøi naøy ñaõ trì maáy giôùi maø maïng chung? Baáy giôø, Phaïm chí moät loøng chuyeân chuù khoâng nghó gì khaùc, duøng tay goõ vaø baïch Theá Toân: –Trì moät giôùi chaêng? Chaúng phaûi. Hai, ba, boán, naêm giôùi chaêng? Chaúng phaûi. Ngöôøi naøy trì phaùp baùt quan trai maø maïng chung. Theá Toân baûo: –Laønh thay, laønh thay! Nhö nhöõng lôøi oâng ñaõ noùi. Trì baùt quan trai maø maïng chung. Baáy giôø, trong caûnh giôùi phöông Ñoâng, taïi phía Nam nuùi Phoå höông, phöông Ñoâng, coù Tyø-kheo Öu-ñaø-dieân nhaäp Nieát-baøn trong Voâ dö Nieát-baøn giôùi. Khi aáy, trong khoaûnh khaéc nhö co duoãi caùnh tay, Theá Toân ñeán laáy ñaàu laâu kia, ñem veà trao cho Phaïm chí vaø hoûi Phaïm chí: –Laø nam hay nöõ? Luùc naøy Phaïm chí laïi cuøng tay goõ vaø baïch Theá Toân: –Toâi xem ñaàu laâu naøy, nguoàn goác cuûa noù chaúng phaûi nam cuõng chaúng phaûi nöõ. Sôû dó nhö vaäy laø vì toâi quaùn ñaàu laâu naøy cuõng chaúng thaáy sinh, cuõng cuõng chaúng thaáy ñoaïn, cuõng chaúng thaáy xoay vaàn qua laïi. Sôû dó nhö vaäy laø vì quan saùt taùm phöông, treân döôùi ñeàu khoâng aâm voïng. Nay toâi chöa roõ ñaàu laâu cuûa ngöôøi naøy laø ai? Theá Toân baûo: –Thoâi, thoâi, Phaïm chí, roát laïi, oâng khoâng bieát laø ñaàu laâu cuûa ai. OÂng neân bieát, ñaàu laâu naøy khoâng ñaàu khoâng cuoái, cuõng khoâng sinh töû, cuõng khoâng ñi veà ñaâu trong taùm phöông, treân döôùi. Ñaây chính laø ñaàu laâu cuûa A-la-haùn, Tyø-kheo Öu-ñaø-dieân ñaõ nhaäp Nieát- baøn trong Voâ dö Nieát-baøn giôùi, trong caûnh giôùi phöông Ñoâng, taïi phía Nam nuùi Phoå höông. Sau khi Phaïm chí nghe nhöõng lôøi naøy xong, khen chöa töøng coù, lieàn baïch Theá Toân: –Nay toâi quan saùt loaøi truøng kieán naøy töø nôi naøo ñeán, ñeàu bieát taát caû. Nghe tieáng voïng cuûa chim thuù maøn coù theå phaân bieát roõ raøng: Ñaây laø con ñöïc, ñaây laø con caùi. Nhöng toâi quan saùt vò A-la-haùn naøy, hoaøn toaøn khoâng thaáy gì, khoâng thaáy choã ñeán, cuõng khoâng thaáy choã ñi. Chaùnh phaùp Nhö Lai thaät laø kyø dieäu. Sôû dó nhö vaäy laø vì goác cuûa caùc phaùp phaùt xuaát töø cöûa mieäng cuûa Nhö Lai, coøn A-la-haùn phaùt xuaát töø goác cuûa kinh phaùp. Theá Toân baûo: –Ñuùng vaäy, Phaïm chí, nhö nhöõng gì oâng ñaõ noùi. Goác cuûa caùc phaùp phaùt xuaát töø mieäng Nhö Lai. Ngay ñeán chö Thieân, ngöôøi ñôøi, ma hoaëc thieân ma, quyeát khoâng bieát ñöôïc choã ñeán cuûa A-la-haùn. Baáy giôø, Phaïm chí ñaûnh leã saùt chaân vaø baïch Theá Toân: –Con coù theå bieát heát nôi thuù höôùng cuûa chín möôi saùu loaïi ñaïo. Thaûy ñeàu bieát taát caû. Nhöng choã thuù höôùng cuûa phaùp cuûa Nhö Lai, khoâng theå phaân bieät ñöôïc. Ngöôõng mong Theá Toân cho con ñöôïc vaøo ñaïo. Theá Toân baûo: –Laønh thay, Phaïm chí, haõy tu phaïm haïnh, cuõng seõ khoâng coù ngöôøi naøo bieát ñöôïc choã thuù höôùng cuûa

oâng. Khi aáy Phaïm chí ñöôïc xuaát gia hoïc ñaïo, ôû choã vaéng veû tö duy thuaät ñaïo, vì muïc ñích maø thieän gia nam töû caïo boû raâu toùc maëc ba phaùp y, cho ñeán nhö thaät bieát raèng: “Sinh töû ñaõ heát, phaïm haïnh ñaõ laäp, vieäc caàn laøm ñaõ laøm xong, khoâng coøn taùi sinh ñôøi sau.” Luùc ñoù,

Phaïm chí thaønh A-la-haùn. Baáy giôø, Toân giaû Loäc Ñaàu baïch Theá Toân: –Nay con ñaõ bieát phaùp tu haønh cuûa A-la-haùn. Theá Toân baûo: –OÂng bieát theá naøo veà haønh cuûa A-la-haùn? Loäc Ñaàu baïch Phaät: –Nay coù boán giôùi. Nhöõng laø boán? Ñòa giôùi, thuûy giôùi, hoûa giôùi, phong giôùi. Nhö Lai, ñoù goïi laø coù boán giôùi naøy. Khi moät ngöôøi maïng chung, ñaát trôû veà ñaát, nöôùc trôû veà nöôùc, löûa trôû veà löûa, gioù trôû veà gioù. Theá Toân baûo: –Theá naøo, Tyø-kheo, nay coù bao nhieâu giôùi? Loäc Ñaàu baïch Phaät: –Söï thöïc coù boán giôùi. Nhöng nghóa coù taùm giôùi. Theá Toân baûo: –Theá naøo laø boán giôùi, maø nghóa coù taùm giôùi? Loäc Ñaàu baïch Phaät: –Nay coù boán giôùi. Nhöõng gì laø boán giôùi? Ñaát, nöôùc, löûa, gioù. Ñoù goïi laø boán giôùi. Theá naøo laø nghóa coù taùm giôùi? Ñaát coù hai loaïi: Ñaát trong vaø ñaát ngoaøi. Sao goïi ñaïi chuûng ñaát beân trong ? Ñoù laø toùc, loâng, moùng, raêng, thaân theå, da boïc ngoaøi, gaân coát, tuûy naõo, ruoät, bao töû, gan, maät, tyø thaän. Ñoù goïi laø ñaïi chuûng ñaát trong. Theá naøo laø ñaïi chuûng ñaát beân ngoaøi? Ñoù laø nhöõng gì cöùng chaéc. Ñoù goïi laø ñaïi chuûng ñaát beân ngoaøi. Ñaây goïi laø hai ñaïi chuûng ñaát. Sao goïi ñaïi chuûng nöôùc? Ñaïi chuûng nöôùc coù hai: Ñaïi chuûng nöôùc beân trong, ñaïi chuûng nöôùc beân ngoaøi. Ñaïi chuûng nöôùc beân trong laø ñôøm daõi, nöôùc maét, nöôùc tieåu, maùu, tuûy. Ñoù goïi laø ñaïi chuûng nöôùc beân ngoaøi. Coøn caùc vaät meàm öôùt beân ngoaøi. Ñoù goïi laø ñaïi chuûng nöôùc beân ngoaøi. Ñaây goïi laø hai ñaïi chuûng nöôùc. Sao goïi ñaïi chuûng löûa? Ñaïi chuûng löûa coù hai: Ñaïi chuûng löûa beân trong, ñaïi chuûng löûa beân. Sao goïi laø löûa trong? Laø söï tieâu hoùa taát caû nhöõng vaät ñöôïc aên, khoâng coøn dö soùt. Ñoù goïi laø löûa beân trong. Sao goïi laø löûa beân ngoaøi? Nhöõng vaät giöõ hôi noùng, vaät ôû beân ngoaøi. Ñoù goïi laø loaïi löûa ngoaøi. Taïi sao goïi laø ñaïi chuûng gioù? Ñaïi chuûng gioù coù hai: Gioù trong vaø gioù ngoaøi. Gioù trong laø gì? Ñoù laø gioù trong moâi, gioù maét, gioù ñaàu, gioù thôû ra, gioù thôû vaøo, gioù trong taát caû caùc khôùp tay, chaân. Ñoù goïi laø gioù trong. Sao goïi laø gioù ngoaøi? Ñoù laø vaät khieán lay ñoäng nheï, nhanh choùng. Ñoù goïi laø gioù ngoaøi. Baïch Theá Toân, ñoù goïi laø coù hai loaïi. Söï thaät coù boán, maø soá coù taùm. Nhö vaäy, Theá Toân, con quaùn saùt nghóa naøy, raèng con ngöôøi khi maïng chung, boán ñaïi chuûng aáy trôû veà goác cuûa chuùng. Theá Toân baûo: –Phaùp voâ thöôøng cuõng khoâng cuøng chung vôùi phaùp thöôøng. Sôû dó nhö vaäy laø vì ñaïi chuûng ñaát coù hai, hoaëc trong hoaëc ngoaøi. Baáy giôø ñaát trong laø phaùp voâ thöôøng, laø phaùp bieán dòch, coøn ñaïi chuûng ñaát ngoaøi thöôøng truï khoâng bieán ñoåi.4 Ñoù goïi laø ñaát coù hai loaïi khoâng töông öng vôùi thöôøng vaø voâ thöôøng. Coøn ba ñaïi kia cuõng laïi nhö vaäy, giöõa thöôøng vaø voâ thöôøng khoâng töông öng nhau.

4. Caâu naøy neân toàn nghi trong Haùn dòch.

Cho neân, naøy Loäc Ñaàu, tuy coù taùm loaïi, kyø thaät chæ coù boán. Loäc Ñaàu, haõy hoïc ñieàu naøy nhö vaäy. Loäc Ñaàu sau khi nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh.

KINH SOÁ 55

Nghe nhö vaày: Moät thôøi Ñöùc Phaät ôû trong vöôøn Kyø-ñaø Caáp coâ ñoäc, nöôùc Xa-veä. Baáy giôø, Phaät baûo caùc Tyø-kheo: –Nay coù boán ñaïi nghóa ñöôïc quaûng dieãn6. Nhöõng laø boán? Kheá kinh, Luaät, A-tyø-ñaøm, Giôùi. Ñoù goïi laø boán7.

5. Tham chieáu Paøli, A IV 180 Mahaøpadesasutta (R.ii. 167). 6. Cf. Paøli: Cattaørome mahaøpadese, boán ñaïi xöù (ñòa phöông, khu vöïc). Haùn ñoïc laø desanaø (Skt. Dezanaø): Giaùo thuyeát, phaùp thuyeát. 7. Boán ñaïi nghóa: Kinh, Luaät, A-tì-ñaøm, Giôùi. Haùn dòch coù söï nhaàm laãn. Theo noäi dung ñoaïn sau, ñaây laø boán y cöù ñeå thaåm saùt trong boán tröôøng hôïp khi naøo ñieàu ñöôïc noùi laø do chính Phaät noùi.

Tyø-kheo neân bieát, neáu coù Tyø-kheo naøo töø phöông Ñoâng8 ñeán, tuïng kinh trì phaùp, phuïng haønh caám giôùi. Vò aáy noùi raèng: “Toâi coù theå tuïng kinh trì phaùp, vaâng giöõ caám giôùi, hoïc roäng nghe nhieàu.” Giaû söû Tyø-kheo kia coù noùi nhöõng gì, cuõng khoâng neân thöøa nhaän khi chöa ñuû ñeå doác loøng tin töôûng.9 Haõy cuøng Tyø-kheo kia thaûo luaän, chieáu theo phaùp maø cuøng thaûo baøn. Theá naøo laø y chieáu theo cuøng thaûo baøn? Y chieáu theo phaùp maø luaän, ñoù laø boán ñaïi luaän ñöôïc quaûng dieãn naøy. Töùc laø Kheá kinh, Luaät, A-tyø-ñaøm, Giôùi. Neân cuøng vôùi Tyø-kheo kia phaân bieät phaùp ñöôïc noùi bôûi Kheá kinh, ñöôïc hieån hieän trong Luaät. Giaû söû khi tìm trong Kheá kinh ñöôïc noùi, trong Luaät ñöôïc hieån hieän, trong phaùp ñöôïc phaân bieät; neáu nhöõng ñieàu ñöôïc hieån hieän aáy töông öng vôùi Kheá kinh, töông öng vôùi Luaät vaø Phaùp, khi aáy beøn thoï trì. Neáu khoâng töông öng vôùi Kheá kinh, Luaät, A-tyø-ñaøm, thì neân traû lôøi ngöôøi kia nhö vaày: “Naøy baïn, neân bieát ñaây chaúng phaûi laø nhöõng lôøi daïy cuûa Nhö Lai. Maø nhöõng lôøi baïn noùi, chaúng phaûi goác cuûa chaùnh kinh. Sôû dó nhö vaäy laø vì nay toâi thaáy noù khoâng töông öng vôùi Kheá kinh, Luaät, A-tyø-ñaøm…” Vì khoâng töông öng neân phaûi hoûi veà söï haønh trì giôùi. Neáu khoâng töông öng vôùi giôùi haïnh, neân noùi vôùi ngöôøi kia: “Ñaây chaúng phaûi laø taïng cuûa Nhö Lai!” Haõy laäp töùc ñuoåi ñi. Ñaây goïi laø goác cuûa nghóa ñaïi nghóa ñöôïc quaûng dieãn thöù nhaát. Laïi nöõa, Tyø-kheo, neáu coù Tyø-kheo naøo töø phöông Nam ñeán noùi raèng: “Toâi coù theå tuïng kinh, trì phaùp, phuïng haønh giôùi caám, hoïc roäng, nghe nhieàu.” Giaû söû Tyø-kheo aáy coù noùi nhöõng gì, cuõng khoâng neân thöøa nhaän khi chöa ñuû ñeå doác loøng tin töôûng. Neân cuøng vôùi Tyø-kheo kia luaän nghóa. Giaû söû nhöõng ñieàu Tyø-kheo kia noùi maø khoâng töông öng vôùi nghóa, thì neân ñuoåi ñi. Neáu töông öng vôùi nghóa, thì neân baûo ngöôøi kia raèng: “Ñaây laø nghóa ñöôïc noùi, nhöng khoâng phaûi goác chaùnh kinh.” Khi aáy, neân choïn laáy nghóa ñoù, chöù ñöøng nhaän goác

chaùnh kinh. Sôû dó nhö vaäy laø vì nghóa laø caên nguyeân ñeå hieåu kinh. Ñaây goïi laø goác cuûa ñaïi nghóa ñöôïc dieãn thöù hai. Laïi nöõa, Tyø-kheo, neáu coù Tyø-kheo naøo töø phöông Taây ñeán (noùi raèng: “Toâi tuïng kinh, trì phaùp, phuïng haønh giôùi caám, hoïc roäng, nghe nhieàu.” Neân noùi vôùi Tyø-kheo kia veà Kheá kinh, Luaät, A-tyø-ñaøm. Nhöng Tyø-kheo kia chæ hieåu vò10, chöù khoâng hieåu nghóa, neân baûo Tyø-kheo kia raèng: “Chuùng toâi khoâng roõ nhöõng lôøi naøy laø nhöõng lôøi noùi cuûa Nhö Lai khoâng.” Giaû söû khi thuyeát Kheá kinh, Luaät, A-tyø-ñaøm chæ hieåu vò, chöù khoâng hieåu nghóa. Tuy nghe nhöõng gì Tyø-kheo kia noùi, nhöng cuõng chöa ñuû ñeå khen toát, cuõng chöa ñuû ñeå noùi laø dôû. Laïi phaûi ñem giôùi haïnh ñeå hoûi. Neáu cuøng töông öng, thì nieäm maø chaáp nhaän. Sôû dó nhö vaäy laø vì giôùi haïnh cuøng töông öng vôùi vò, nhöng nghóa thì khoâng theå roõ. Ñaây goïi laø nghóa dieãn giaûi thöù ba. Laïi nöõa, Tyø-kheo, neáu coù Tyø-kheo naøo töø phöông Baéc ñeán, tuïng kinh, trì phaùp, phuïng haønh caám giôùi, noùi raèng: “Caùc Hieàn giaû coù nghi vaán, haõy ñeán hoûi nghóa, toâi seõ noùi cho.” Neáu Tyø-kheo kia coù noùi gì cuõng chöa ñuû ñeå chaáp nhaän ngay, chöa ñuû ñeå phuùng tuïng. Nhöng neân höôùng veà Tyø-kheo kia hoûi veà Kheá kinh, Luaät, A-tyø-ñaøm, Giôùi. Neáu cuøng töông öng, thì neân hoûi nghóa. Neáu laïi töông öng cuøng nghóa, thì neân khen

8. Paøli: Desa (Skt. Deza), trong truyeàn baûn Paøli ñöôïc hieåu theo nghóa boùng: 1. Phaùp nghe töø chính Theá Toân noùi, 2. Nghe töø moät Thöôïng toïa Tröôûng laõo trong Taêng noùi, 3. Nghe töø nhieàu Tyø-kheo tröôûng laõo noùi, 4. Nghe töø moät Tyø-kheo naøo ñoù. Trong truyeàn baûn Haùn dòch naøy, ñöôïc hieåu laø phöông höôùng, töùc boán phöông Ñoâng, Taây, Nam, Baéc. 9. Paøli, ibid., “Khoâng hoan hyû cuõng khoâng maï lî (Neva abhinanditabbaö nappaæikkositabbaö). Vò . Ñaây chæ vaên töø. Paøli: Vyaójana. 10.

ngôïi Tyø-kheo kia raèng: “Laønh thay, laønh thay! Hieàn giaû, ñaây chính laø nghóa Nhö Lai ñaõ noùi, khoâng nhaàm laãn, taát caû ñeàu cuøng töông öng vôùi Kheá kinh, Luaät, A-tyø-ñaøm, Giôùi.” Haõy theo phaùp maø cuùng döôøng, tieáp ñaõi Tyø-kheo kia. Sôû dó nhö vaäy laø vì Nhö Lai cung kính phaùp, neân ai cung kính phaùp, töùc laø cung kính Ta. Ai quaùn thaáy phaùp, ngöôøi aáy quaùn thaáy Ta. Ai coù phaùp, ngöôøi aáy coù Ta. Ñaõ coù phaùp thì coù Tyø-kheo Taêng. Coù phaùp thì coù boán boä chuùng. Coù phaùp thì coù boán chuûng taùnh ôû ñôøi. Sôû dó nhö vaäy laø vì do coù phaùp ôû ñôøi, neân trong Hieàn kieáp coù Ñaïi Oai Vöông ra ñôøi, töø ñoù veà sau coù lieàn boán chuûng taùnh ôû ñôøi. Neáu phaùp coù ôû ñôøi thì, lieàn coù boán chuûng taùnh ôû ñôøi: Saùt-lôïi, Baø-la-moân, coâng nhaân, doøng cö só. Neáu phaùp coù ôû ñôøi thì, lieàn coù ngoâi vò Chuyeån luaân thaùnh vöông khoâng döùt. Neáu phaùp coù ôû ñôøi, lieàn coù Töù Thieân vöông, Ñaâu-suaát thieân, Dieãm thieân, Hoùa töï taïi thieân, Tha hoùa töï taïi thieân xuaát hieän ôû ñôøi. Neáu phaùp coù ôû ñôøi, lieàn coù Duïc giôùi thieân, Saéc giôùi thieân, Voâ saéc giôùi thieân hieän ôû ñôøi. Neáu phaùp coù ôû ñôøi, lieàn coù quaû Tu-ñaø-hoaøn, quaû Tö- ñaø-haøm, quaû A-na-haøm, quaû A-la-haùn, quaû Bích-chi-phaät, Phaät thöøa hieän ôû ñôøi. Cho neân, Tyø-kheo, haõy kheùo cung kính phaùp. Haõy tuøy thôøi cuùng döôøng cung caáp moïi

thöù caàn duøng cho Tyø-kheo kia. Neân noùi vôùi Tyø-kheo kia raèng: “Laønh thay! laønh thay! Nhö nhöõng gì thaày ñaõ noùi. Nhöõng lôøi noùi hoâm nay thaät laø nhöõng lôøi noùi cuûa Nhö Lai.” Tyø-kheo, ñoù goïi laø coù boán ñaïi nghóa dieãn quaûng dieãn naøy. Cho neân, naøy caùc Tyø- kheo, haõy trì taâm naém giöõ yù thöïc haønh boán söï naøy, chôù ñeå maát soùt. Caùc Tyø-kheo, haõy hoïc ñieàu naøy nhö vaäy. Caùc Tyø-kheo sau khi nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh.

KINH SOÁ 6

Nghe nhö vaày: Moät thôøi Ñöùc Phaät ôû taïi vöôøn Kyø-ñaø Caáp coâ ñoäc, nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø, vua Ba-tö-naëc, vaøo buoåi saùng sôùm, taäp hoïp boán binh chuûng, côõi xe baûo vuõ* ñi ñeán choã Theá Toân, ñaûnh leã saùt chaân, ngoài qua moät beân. Baáy giôø Theá Toân hoûi ñaïi vöông: –Ñaïi vöông töø ñaâu ñeán maø treân ngöôøi dính ñaày buïi baëm vaäy? Coù duyeân söï gì maø taäp hoïp boán binh chuûng? Vua Ba-tö-naëc baïch Theá Toân: –Nay, nöôùc nhaø naøy coù giaëc lôùn noåi leân. Nöûa ñeâm qua, con ñem binh baét ñöôïc, neân thaân theå meät moûi, muoán trôû veà cung. Nhöng giöõa ñöôøng laïi töï nghó: “Tröôùc tieân ta neân ñeán choã Nhö Lai, roài sau ñoù môùi veà cung.” Vì söï vieäc naøy maø nguû nghæ khoâng yeân. Nay nhôø coù coâng lao deïp giaëc, loøng vui möøng hôùn hôû khoâng töï kieàm cheá ñöôïc, cho neân ñeán ñaûnh leã thaêm haàu Nhö Lai. Neáu ngay ñeâm qua con khoâng höng binh ngay thì khoâng baét ñöôïc giaëc. Baáy giôø, Theá Toân baûo: –Ñuùng vaäy, ñaïi vöông, nhö nhöõng gì vua noùi. Vua neân bieát raèng, coù boán caên duyeân söï vieäc, tröôùc khoå sau vui. Nhöõng gì laø boán? Saùng thöùc daäy sôùm; tröôùc khoå sau vui. Hoaëc duøng daàu, toâ, tröôùc khoå sau vui. Hoaëc luùc duøng thuoác, tröôùc khoå maø sau vui. Gia nghieäp, cöôùi gaõ, tröôùc khoå sau vui. Ñaïi vöông, ñoù goïi laø coù boán caên duyeân söï vieäc naøy, tröôùc khoå sau vui.

Baáy giôø, vua Ba-tö-naëc baïch Theá Toân: –Nhöõng gì Theá Toân noùi thaät laø hôïp lyù, coù boán caên duyeân söï vieäc tröôùc khoå sau vui naøy. Sôû dó nhö vaäy laø vì nhö ngaøy hoâm nay con quaùn saùt boán söï naøy nhö nhìn haït chaâu treân tay, ñeàu coù nghóa tröôùc khoå sau vui. Baáy giôø, Theá Toân vì vua Ba-tö-naëc noùi phaùp vi dieäu, khieán phaùt loøng hoan hyû. Sau khi nghe phaùp roài, vua baïch Theá Toân: –Vieäc nöôùc ña ñoan, con muoán trôû veà cung. Theá Toân baûo: –Neân bieát ñuùng luùc. Vua Ba-tö-naëc töø choã ngoài ñöùng daäy, ñaûnh leã saùt chaân, nhieãu quanh Phaät ba voøng roài lui ñi. Vua ñi chöa laâu Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: –Nay coù boán caên duyeân söï vieäc naøy, tröôùc khoå sau vui. Theá naøo laø boán? Tu taäp phaïm haïnh, tröôùc khoå sau vui. Taäp tuïng vaên kinh, tröôùc khoå sau vui. Toïa thieàn nghó nieäm ñònh, tröôùc khoå sau vui. Ñeám hôi thôû ra vaøo, tröôùc khoå sau vui. Tyø-kheo, ñoù goïi laø haønh boán söï naøy tröôùc khoå sau vui. Neáu coù Tyø-kheo naøo haønh phaùp tröôùc khoå sau vui naøy, quyeát seõ ñöôïc öùng quaû baùo vui Sa-moân sau naøy. Theá naøo laø boán? Neáu coù Tyø-kheo naøo sieâng thöïc haønh phaùp naøy, khoâng duïc, khoâng phaùp aùc, coù nieäm, coù hyû an, taâm nhaäp Sô thieàn. Ñoù goïi laø ñöôïc caùi vui thöù nhaát cuûa Sa-moân. Laïi

nöõa, coù giaùc, coù quaùn, tónh laëng beân trong, taâm hyû chuyeân tinh nhaát yù; khoâng giaùc, khoâng quaùn, coù nieäm, coù hyû an, nhaäp Nhò thieàn. Ñoù goïi laø caùi vui thöù hai cuûa Sa- moân. Laïi nöõa, khoâng nieäm, taâm an truù hoä11, thöôøng töï giaùc tri, thaân coù laïc, ñieàu maø caùc Hieàn thaùnh mong caàu, coù hoä (hyû), nieäm, laïc, taâm nhaäp Tam thieàn. Ñoù goïi laø ñöôïc caùi vui thöù ba cuûa Sa-moân. Laïi nöõa, khoå laïc tröôùc kia ñaõ dieät, khoâng coøn öu; khoâng khoå khoâng laïc, hoä (hyû) vaø nieäm thanh tònh, taâm nhaäp Töù thieàn. Ñoù goïi laø coù boán caùi vui cuûa Sa-moân naøy. Laïi nöõa, Tyø-kheo, neáu coù Tyø-kheo naøo thöïc haønh tröôùc khoå naøy, sau ñöôïc boán baùo vui cuûa Sa-moân, ñoaïn ba löôùi keát, thaønh Tu-ñaø-hoaøn, ñöôïc phaùp thoaùi chuyeån, nhaát ñònh ñeán dieät ñoä. Laïi nöõa, Tyø-kheo, ba keát naøy ñaõ ñoaïn; daâm, noä, si moûng ñi, thaønh Tö-ñaø-haøm, trôû laïi ñôøi naøy moät laàn, taát heát bôø khoå. Laïi nöõa, Tyø-kheo, Tyø-kheo naøo döùt naêm haï phaàn keát, thaønh A-na-haøm, nhaäp Baùt-nieát-baøn ôû nôi kia,12 khoâng trôû laïi theá gian naøy. Laïi nöõa, Tyø-kheo, neáu coù Tyø-kheo naøo höõu laäu ñaõ dieät taän, thaønh voâ laäu, taâm giaûi thoaùt, trí tueä giaûi thoaùt, ôû trong hieän phaùp töï thaân taùc chöùng, töï du hyù, töï bieát nhö thaät raèng: “Sinh töû ñaõ döùt, phaïm haïnh ñaõ laäp, vieäc caàn laøm ñaõ laøm xong, khoâng coøn taùi sinh ñôøi sau.” Ñoù laø Tyø-kheo kia tu phaùp tröôùc khoå naøy, sau ñöôïc vui boán quaû Sa-moân. Cho neân, naøy caùc Tyø-kheo, haõy tìm caàu phöông tieän thaønh töïu söï tröôùc khoå sau vui naøy. Caùc Tyø-kheo, haõy hoïc ñieàu naøy nhö vaäy.

11.
Hoä: Hyû. Xem cht. kinh soá 1 phaåm 12 treân.
12.
A-na-haøm nhaäp Nieát-baøn treân moät trong naêm Tònh cö thieân.
Caùc Tyø-kheo sau khi nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh.

KINH SOÁ 7

Nghe nhö vaày: Moät thôøi Ñöùc Phaät ôû taïi vöôøn Kyø-ñaø Caáp coâ ñoäc, nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø, Phaät baûo caùc Tyø-kheo: Coù boán haïng ngöôøi xuaát hieän ôû ñôøi. Nhöõng gì laø boán? Coù haïng Sa-moân tôï hoa hoaøng lam13, coù haïng Sa-moân tôï hoa Baân-ñaø-lôïi14, coù haïng Sa-moân tôï nhu nhuyeán15, coù haïng Sa-moân nhu nhuyeán trong nhu nhuyeán16. Theá naøo goïi Sa-moân kia nhö hoa hoaøng lam? ÔÛ ñaây coù moät haïng ngöôøi dieät tröø ba keát söû, thaønh Tu-ñaø-hoaøn, ñöôïc phaùp khoâng thoaùi chuyeån, quyeát ñònh ñeán Nieát- baøn17, nhöng chaäm nhaát laø phaûi traûi qua baûy laàn cheát, baûy laàn taùi sinh. Hoaëc thaønh baäc Gia gia18, nhaát chuûng19, gioáng nhö hoa hoaøng lam saùng ngaét, chieàu lôùn. Tyø-kheo naøy cuõng laïi nhö vaäy, ba keát dieät taän, thaønh Tu-ñaø-hoaøn, ñöôïc phaùp khoâng thoaùi chuyeån, aét ñeán Nieát-baøn, chaäm nhaát cho ñeán qua baûy laàn cheát, baûy laàn taùi sinh. Neáu tìm caàu phöông tieän, coù yù duõng maõnh, hoaëc thaønh Gia gia, hoaëc thaønh Nhaát chuûng, roài vaøo Ñaïo tích.

Ñoù goïi laø Sa-moân nhö hoa hoaøng lam. Theá naøo goïi Sa-moân kia laø nhö hoa Phaân-ñaø-lôïi? ÔÛ ñaây coù moät haïng ngöôøi ba keát ñaõ dieät; daâm, noä, si moûng, thaønh Tö-ñaø-haøm, trôû laïi ñôøi naøy, döùt heát bôø khoå. Neáu ngöôøi hôi chaäm, trôû laïi ñôøi naøy laàn nöõa, roài döùt heát bôø khoå. Neáu duõng maõnh, thì ngay trong ñôøi naøy döùt heát bôø khoå. Gioáng nhö hoa Phaân-ñaø-lôïi sôùm nôû, chieàu uùa taøn. Ñoù goïi laø Sa-moân nhö hoa Phaân-ñaø-lôïi. Theá naøo laø Sa-moân kia nhu nhuyeán? Hoaëc coù moät haïng ngöôøi ñoaïn naêm haï phaàn keát, thaønh A-na-haøm, roài nôi treân kia maø nhaäp Baùt-nieát-baøn, khoâng trôû laïi ñôøi naøy. Ñoù goïi laø Sa-moân nhu nhuyeán. Theá naøo laø Sa-moân kia nhu nhuyeán trong nhu nhuyeán? Hoaëc coù moät haïng ngöôøi ngöôøi dieät taän höõu laäu, thaønh voâ laäu, taâm giaûi thoaùt, trí tueä giaûi thoaùt, ôû trong hieän phaùp töï thaân taùc chöùng, töï du hyù, bieát nhö thaät raèng: “Sinh töû ñaõ taän, phaïm haïnh ñaõ laäp, vieäc caàn laøm ñaõ laøm xong, khoâng coøn taùi sinh ñôøi sau.” Ñoù goïi laø Sa-moân nhu nhuyeán trong nhu nhuyeán. Ñaây goïi laø Tyø-kheo coù boán haïng ngöôøi naøy xuaát hieän ôû ñôøi. Cho neân, naøy caùc Tyø- kheo, haõy tìm caàu phöông tieän laøm Sa-moân nhu nhuyeán trong nhu nhuyeán.

Hoaøng lam hoa . Paøli: Macala (?). Töø dieån PTS khoâng thaáy töø naøy. Cf. A IV 88, baûn dòch Hoa vaên 13.

ñoïc laø Samaòam-acalam, “baát ñoäng Sa-moân.” Baân-ñaø-lôïi . Paøli: Puòñrìka, sen traéng. 14.

Tôï nhu nhuyeán Sa-moân . Paøli: Samaòapaduma, Sa-moân sen hoàng. 15.

16.

Paøli: Samaòesu samaòasukhumaølo, Sa-moân nhu hoøa trong caùc Sa-moân.

17.

Paøli: Niyato sambodhiparaøyaòo, quyeát ñònh höôùng ñeán Chaùnh giaùc.

Gia gia ; (Skt. Kulaökula), haïng Tu-ñaø-hoaøn quaû höôùng ñeán Tö-ñaø-haøm, taùi sinh Duïc giôùi toái ña ba

18.

laàn, roài nhaäp Nieát-baøn.

19.

Nhaát chuûng (Skt. Ekabìjika), hoaëc nhaát giaùn (Skt. Ekavìcika), haïng Baát hoaøn höôùng, coøn moät laàn taùi sinh

Duïc giôùi.

Caùc Tyø-kheo, haõy hoïc ñieàu naøy nhö vaäy. Caùc Tyø-kheo sau khi nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû laøm theo.

Keä toùm taét:

Tu-ñaø, Tu-ma-quaân

Taân-ñaàu-loâ, ueá, thuû

Loäc Ñaàu, nghóa dieãn roäng
Sau vui, kinh nhu nhuyeán.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.